

# **Wat is de economische waarde van natuur in Oost-Brabant en wat betekent dat voor toekomstgerichte natuurbehoudsactie?**

**Johan Eyckmans**

milieu-econoom

Hogeschool-Universiteit Brussel & K.U.Leuven

# Overzicht

- Natuur is een publiek goed
- Waarderen van natuur?
- Ecosysteemdiensten als kapstok
- Voorbeeld Vorsdonk
- Opschaling naar Oost-Brabant
- Wat kan dit betekenen voor de toekomst van de natuur in Oost-Brabant?

# Natuur is een publiek goed

- Natuur is een publiek goed:
  - natuur is niet uitsluitbaar, d.w.z. iedereen kan ervan genieten, ook wie niet wil bijdragen.
  - Vrijbuitersgedrag leidt tot ondervoorziening.
  - Minder natuur dan maatschappelijk wenselijk.
- Natuurbehoud moet ondersteund worden door overheid:
  - juridische bescherming uitwerken,
  - zelf natuur aankopen en beheren,
  - initiatieven vanuit de bevolking en het middenveld, zoals natuurverenigingen, steunen.
    - Maar met duidelijke doelstellingen...

# Hoeveel natuur is wenselijk?

- Maar hoeveel natuur is dan wenselijk in vergelijking met andere ruimtelijke functies of andere overheidsuitgaven?
- Dagdagelijkse en concrete beleidsvragen:
  - Bouwvergunningen, uitbreiding industriezones, infrastructuurwerken, erkenningen natuurgebieden, ... hebben een impact op natuur en biodiversiteit.
  - Hoe kan het belang van die verschillende functies tegen elkaar afgewogen worden?
  - Kosten (verlies aan biodiversiteit) tegenover baten (meer toegevoegde waarde en jobs).

# Mensen waarderen natuur!

- Want ze geven tijd en geld aan organisaties die natuur beschermen ver van hun bed
  - Soms ook voor natuur die ze nooit zelf zullen gebruiken voor recreatie, observatie, ...
- Voorbeeld, recente studie over het Hageland (Leader+):
  - Mensen associëren Hageland met:
  - landelijk karakter,
  - mooie natuur,
  - afwisselend landschap, ...



# Natuur waarderen in euro's?

- Economische waarde gaat over welvaart
  - En dus over meer dan alleen financiële waarde, bijvoorbeeld ook belevingswaarde van natuur.
- Waarderen van natuur in € is onethisch?
  - Misschien, maar de overheid waardeert de hele tijd door als ze beslissingen neemt.
  - De € dienen enkel als vergelijkbare maatstaf.
  - Maar er zijn zeker beperkingen:
    - Moeilijk te waarderen zaken, inruilbaarheid, ...
- Als beleidmakers met economische argumenten schermen, is het handig om economische argumenten pro natuur te hebben.

# Waarde van natuur

- Internationaal sterke belangstelling: TEEB rapporten.
- Concept van *ecosysteemdiensten* als kapstok.
  - Waarde van diensten van ecosystemen voor mens & maatschappij.
- Productieve diensten:
  - Houtopbrengst, drinkwater, biomassa energie, ...
- Regulerende diensten
  - Waterberging, luchtkwaliteit, waterkwaliteit, CO<sub>2</sub> opslag, insecten voor bestuiving, genetisch materiaal, water...
- Culturele waarde
  - Belevingswaarde (= gebruikswaarde)
    - Waarde van genieten van fietsen en wandelen, natuurobservatie, ...
  - Overdrachtswaarde:
    - Waarde die mensen hechten aan natuur voor volgende generaties of omdat ze vinden dat planten en dieren ook bestaansrecht hebben.

# Een Vlaamse handleiding

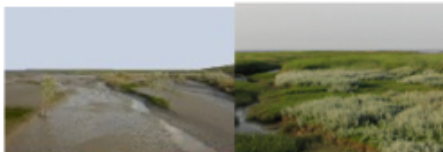


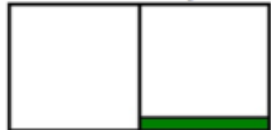









- Economische waardering van (sommige) ecosystemendiensten.
- Vlaamse Overheid LNE, zie:
  - <http://milieueconomie.lne.be>
- Vooral regulerende diensten
  - nutriënten P en N, fijn stof, koolstofopslag bodem en biomassa, geluidsbuffer
- en culturele waarde
  - belevings- en overdrachtswaarde



# Belevings- en overdrachtswaarde

- Vlaanderen: natuurwaardeverkenner van VITO & LNE.
  - Achtergrond is een grote publieksbevraging ivm natuurbeleving en waardering.
  - Natuurwaarderingsfunctie:  
*waarde van ha natuur is een functie van:*
    - grootte gebied (ha),*
    - biotoop (bos, grasland, ...),*
    - afstand tot bewoning,*
    - toegankelijkheid en recreatiemogelijkheden,*
    - ...*

# D.m.v. keuze experimenten

	<b>Scenario A</b>	<b>Scenario B</b>	<b>Huidige situatie C</b>
<b>Natuurtype</b>	Slik en schor 	Bos 	Akker of weiland 
<b>Omvang</b>	10 ha (100m bij 1 km) 	200 ha (2 km bij 1 km) 	-
<b>Nieuw natuurlandschap grenst aan ...</b>	Bestaande industrie 	Bestaande landbouw 	-
<b>Soortenrijkdom</b>	Laag 	Hoog 	-
<b>Toegankelijkheid</b>	Niet toegankelijk 	Toegankelijk 	-
<b>Afstand tot uw woning</b>	50 km van uw woning 	5 km van uw woning 	-
<b>Betaling aan fonds per huishouden per jaar</b>	<b>20 € per jaar</b>	<b>10 € per jaar</b>	<b>0 € per jaar</b>

# Belevings- en overdrachtswaarde

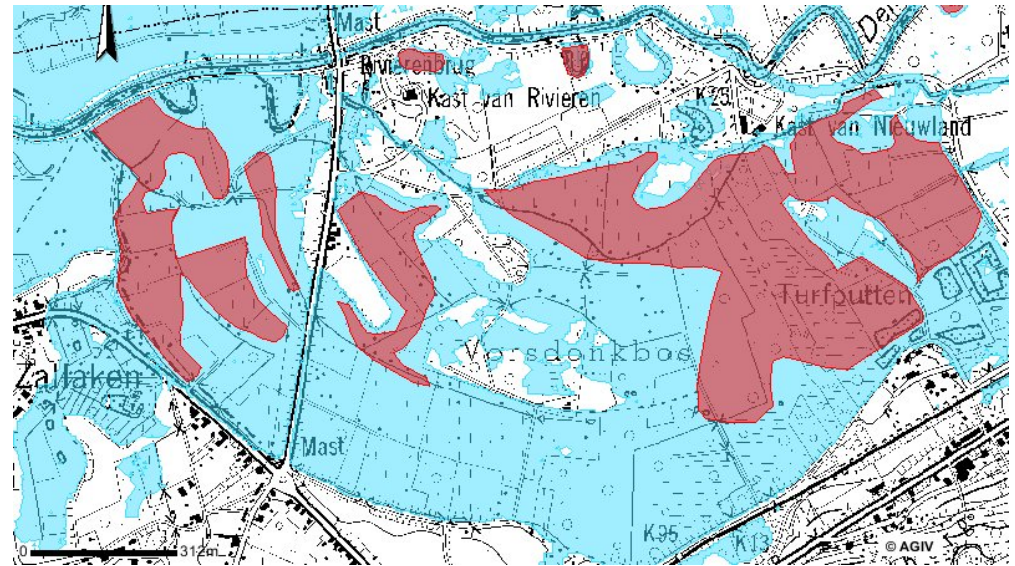


- Vorsdonk-Turfputten in Gelrode bij Aarschot.
- Ongeveer 53 ha eigendom NP, 20% pioniervegetatie, 25% natuurlijke graslanden, 15% droge bossen en 40% open water, moeras en broekbos
- Wandelpad en hoge biodiversiteitswaarde
- Belevings- en overdrachtswaarde zou meer dan 3,5 miljoen € bedragen per jaar...
  - Relatief t.o.v. intensief landbouwgebruik
  - Vergelijkbaar met vroegere studies over Heverleebos-Meerdaalwoud.

# Regulerende ecosysteemdiensten

## Vorsdonk

- Waterberging
  - Bijvoorbeeld winter 2010-2011
  - Kwantificering?



AGI Vlaanderen overstromingskaart 14/01/2011



Oostelijke turfputten in Vorsdonk, 14/11/2010

© Erwin Rooms

# Regulerende ecosysteemdiensten

## Vorsdonk

- Koolstof opslag
  - In veenlagen
  - In bos en strooisellaag
- Luchtkwaliteit
- Denitrificatie
- Pollinatie
- Genetisch materiaal
- Geluidsbuffer
- ...



# Opschaling Oost-Brabant

- In totaal in Oost-Brabant beheert NP ongeveer 3200 ha
- Maar, je mag de schatting van Vorsdonk niet zo maar proportioneel opschalen...
  - Betalingsbereidheid van huisgezinnen is niet zo afhankelijk van grootte van het gebied, meer van samenstelling.
- Beter is te argumenteren dat een bijkomende hectare natuur maatschappelijk een waarde (exclusief regulerende ecosysteemdiensten) heeft.
  - Zeer hoog in vergelijking met prijzen landbouwgrond en zelfs industriegrond.

# Toekomst

- Er zijn puur economische argumenten om te stellen dat de overheid natuurbehoud moet ondersteunen.
  - Niet per sé zelf, maar ook via middenveld op voorwaarde dat er duidelijke doelstellingen gebruikt worden.
- Economische waarde van natuur is meer dan:
  - Productieve functie,
  - Toeristische functie en horeca activiteit
- Ook belevingswaarde en overdrachtswaarde is economische welvaart.

# Toekomst

- Ruwe inschatting voor Oost-Brabant toont dat de waarde van bijkomende natuur zeer hoog is.
- Dit soort argumenten kan gebruikt worden bij heel praktische beleidsdossiers die een impact hebben op natuur en biodiversiteit.
  - Erkenningen, afbakeningen, vergunningen, ...
- NPOB is een cruciale “stakeholder” en speler in het beleidsproces en zou er soms baat bij hebben om zelf ook economische argumenten in te brengen.
- NPOB heeft, tegen minimale vergoeding, al 40 jaar het natuurlijk kapitaal van Oost-Brabant beschermd!
  - Privé investeringsfondsen kunnen alleen maar dromen van zo’n hoge jaarlijkse return op 40 jaar...